H H H H ÖLDÜRME (CİNAYET) OLAYLARINDA POLİS SORUŞTURMALARI (POLICE INVESTIGATION OF HOMICIDE CRIMES)

Article · January 2015

9 authors, including:

Uğur Argun
Turkish National Police

Serkan Tasgin

[H] ÖLDÜRME (CİNAYET) OLAYLARINDA POLİS SORUŞTURMALARI

(POLICE INVESTIGATION OF HOMICIDE CRIMES)

Dr. Uğur ARGUN[*]
Yard. Doç. Dr./*Asst. Prof. Dr.* Ersin KARAPAZARLIOĞLU[**]
Dr. Serkan TAŞGIN[***]

ÖZET

Cinayet soruşturmaları, soygun, hırsızlık, ve sahtecilik gibi suçlarla karşılaştırıldığında en zorlu ve detaylı araştırmayı gerektiren çalışmalardır. Ağır suçlar kapsamında bulunan bu suçun cezası da diğer suçlara verilen cezalardan daha fazladır. Bu sebeplerden dolayı cinayet büroları genellikle Asayiş Şube bünyesinde bulunan en önemli birim olarak da görülebilmektedir. Bu çalışma cinayet soruçturmalarının safhalarını anlatmaktadır ve savcıların yönlendirmeleriyle de cinayet soruşturmalarının nasıl ele alındığı açıklanmıştır. Bu çalışmanın ilk bölümünde cinayet olaylarının hukuki boyutu ele alınmış ve sonrasında cinayet olayının ilk öğrenilmesinden şüpheli şahıs veya şahısların yakalanmasına kadarki geçen safhalar anlatılmıştır. Bu çalışma cinayet olayları soruşturmasının anlatıldığı az sayıdaki çalışmalardan biri olması sebebiyle özgün bir çalışmadır. Bu çalışmada yazarlar, olay yerine ilk olarak intikal eden ekiplerin olay yerini ve mevcut delilleri korurken dikkat etmesi gereken hususları, Asayiş Şubesi bünyesinde yer alan cinayet bürolarının cinayet olaylarını nasıl ele aldıkları, olay yerine geldiklerinde ne tür çalışma yaptıkları, öldürülen insanların bedenlerinin incelenmesinde nelere dikkat ettikleri, soruşturma boyunca ne tür polis taktikleri kullandıkları, en çok karşılaşılan adam öldürme olayları çeşitleri, cinayet soruşturmalarının temel kuralları ve dikkat edilmesi gereken

---

[H] Hakem denetiminden geçmiştir.

[*] Ankara Emniyet Müdürlüğü, e-mail: u_argun@hotmail.com

[**] Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Fakültesi, e-mail: forentom@gmail.com

[***] Şanlıurfa Emniyet Müdürlüğü, e-mail: tasginserkan@gmail.com

hususları ve cinayet soruşturmalarında ifade almanın temel kurallarını anlatmıştır. Bu açıdan bu çalışma polis araştırmaları literatürüne cinayet soruşturmaları bağlamında katkıda bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Öldürme, cinayet, cinayet soruşturması, olay yeri, ifade

ABSTRACT

Homicide investigations are among the most difficult and detailed investigations compared to other investigations such as burglary, forgery, counterfeiting, etc. and they are more serious crimes than others which in turn have more serious penalties compared to other crime types. This study explains the phases of the homicide investigations and how homicide divisions at the police forces handle homicide investigations under the supervision of prosecutors. The study first explains the legal aspects of the homicide cases and then continues with homicide investigations which start with the stage of learning about the cases till apprehending homicide suspects. This study is unique for being among few studies in Turkey which is about homicide investigations. In this study the authors clearly explain the role of first responders in homicide cases and how they should protect the crime scene and evidence; how homicide division handle these cases; what they do at the crime scene; what they look for at death bodies; what kinds of police tactics they use in these investigations; types of homicide cases; basic rules and caveats of homicide investigations and basic rules of homicide interrogations. In this aspect, this study will make a great contribution to the police literature in terms of explaining homicide investigations.

Keywords: *Manslaughter, murder, homicide investigation, crime scene, the expression*

***

Giriş

Öldürme, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de bireyi ve toplumu psikolojik ve sosyolojik bağlamda etkileyen en etkili olaylardandır. Olay esnasında çevrede oluşan panik ve korku, olay sonrasında da bir süre devam etmekte ve insanlar faillerin bir taraftan ne yaptıkları ile ilgilenirken, diğer taraftan olayın nedenlerine ve boyutuna bağlı olarak yakalanmaları ile ilgili de beklenti içerisine girmektedirler.

Bu aşamadan itibaren cinayet olaylarının soruşturulması ve faillerin yakalanması hem olay mağdurları, hem de toplumsal beklenti açısından önem kazanmaktadır. Diğer taraftan suç soruşturmasında savcı, polis gibi yetkililerin olayı detayları ile ortaya çıkarmak ve failleri yakalamak gibi temel sorumlulukları bulunmaktadır.

Öldürme Olayının Hukuki Durumu

Öldürme, şahıslara karşı işlenen suçların en önemlisidir. Öldürme literatürde bir insan tarafından diğer bir insanın hayatını sona erdiren her türlü saldırı olarak yer almaktadır (Durmaz, 1989). Kısaca bir insanın diğer bir insan tarafından öldürülmesidir. İnsanlık tarihinde Hz. Âdem döneminde Kabil'in Habil'i öldürmesi ilk öldürme olayıdır.

Öldürme (cinayet) olayları meydana geldiği bölgede korku ve paniğe neden olan, şahısların öldürülme biçimlerine ya da bulunma durumlarına göre de toplumun huzuruna etki eden olaylardır. Kamuoyunun vicdanını rahatlatmak ve halkın huzurunu temin etmek bakımından da kolluk kuvvetlerinin bu tür olayları çözmek ve suç faillerini adli makamlara teslim etmek görevidir. Bu bağlamda özellikle cinayet konularını soruşturan birimler bakımından sabırlı olmak, inanmak, güven vermek, ayrıntıları yakalamak, delilleri tespit etmek, iyi bir suç soruşturması süreci başlatmak ve sürdürmek çok önemlidir. Bunun yanında halkın desteği de bu tür suçların çözümünde muhakkak gerekmektedir (Karakuş vd., 2011).

Bir olayda suç işleyen kişi delilleri yok etmeye, saklamaya ya da değiştirmeye kalkabilir. Soruşturmayı farklı yöne çekebilecek yönde davranabilir. Ancak ne kadar tedbirli olursa olsunlar arkalarında farkında olmadan iz bırakırlar. Suçlunun yaptığı hataların ve olay yerinde görülen delillerin tespit edilerek soruşturmanın bu yönde derinleştirilmesi kolluğa psikolojik üstünlük sağlar ve faillerin paniğe kapılarak hata yapmalarına neden olur (Adli Soruşturma, 2004).

Bu bakımdan kusursuz cinayet yoktur. Cinayet çözülememişse yetersiz bir soruşturma süreci ve olay yeri incelemesinden bahsedilmelidir. Bu bakımdan her olayın kendine has doğası olduğu ve verilerin buna göre elde edilebileceği göz önünde bulundurularak kalıplaşmış bilgi ve yöntemlerle sürekli hareket edilmemelidir.

Bir soruşturmacının cinayet olayı ile karşılaştığında davranışlarını belirlemesi gereken temel husus şüpheciliktir. Ölüm olayının normal bir ölüm, kaza, intihar ya da cinayet olup olmadığı konusunda araştırma yaparken şüpheci yaklaşıp ilk başta cinayet olasılığı üzerinden hareket etmesi gerekir. Açıkça kaza ya da intihar olduğu görülen olaylarda bile olaya şüpheli ölüm/ kasten öldürme olarak yaklaşılmalı, araştırma sonrasında gerçek neden ortaya konmalıdır (Adli Soruşturma, 2004). Aksi takdirde başlangıçta normal bir ölümün ya da intiharın cinayet özelliği kazanması sonrası arada geçen zaman zarfında kaybolan verilerin ya da delillerin geri getirilmesi mümkün olmayabilir. Bu da olayın çözülememesine, faili meçhul kalmasına ya da delillendirilememesine ve en önemlisi de harcanan zaman ve emeğin boşa gitmesine neden olur.

İnsan hayatına karşı yöneltilen saldırı, mahiyeti ve ağırlığı bakımlarından türlü şekillerde belirir. Hukukta öldürme “kasten öldürme veya taksirle öldürme” diye ikiye ayrılır:

Kasten öldürme; neticesini bilerek ve isteyerek bir başkasının hayatının sona erdirilmesi diye tarif edilebilir (Durmaz, 1989).

Kastın tayininde bazı kıstaslar tespit edilmiştir. Bunlar; olayın nedeni, suçta kullanılan vasıta, (iradi olarak husule getirilmek şartı ile) yara yeri, darbe adedi, ateşli silahlarla işlenen suçlarda atış mesafesi ve adedi ile mani sebeptir (Durmaz, 1989).

Olay Yerinde Yapılacak İşlemler

Öncelikle meydana gelen olayların işleniş tarzı, kullanılan suç aleti ve sebepleri çerçevesinde soruşturma yöntemi tayin edilmelidir. Bununla birlikte çoğunlukla ölen-öldürülen ilişkisi de soruşturma yönteminin belirlenmesinde etkili olmaktadır. Nefret cinayeti, kadın cinayeti, terör bağlantılı cinayetler, namus cinayeti, (futbol terörü olarak da ifade edilebilecek) fanatik cinayetleri gibi birçok cinayet türü soruşturmanın yöntem ve kapsamının farklı olabileceği olaylardır.

Cinayet türü ne olursa olsun her suçta suç yerine ilk giden ekip görevlisinin çok büyük sorumlulukları vardır. Suç yerine ilk giden görevli-

nin davranışları, soruşturmanın sonucunu tayin edecek kadar önemlidir. Bu nedenle ilk ekibin yapması gereken hususların neler olduğunu öncelikle belirtmek gerekir.

İlk Ekibin Görevleri

Olay yerine ilk gelen ekip, durumu kontrol altına almalı ve olayı kavrayabilecek yerde ve konumda olmalı, ihtiyaç varsa takviye ekip istemelidir. Olay yerine dikkatle, olay yerindeki herhangi bir delile zarar vermeden girmelidir. Mağdurun yaşayıp yaşamadığına bakmalı, mağdur yaşıyorsa hemen en yakın sağlık kuruluşuna sevkini sağlamalıdır.

Eğer olay yerinde suç işlemeye devam ediliyorsa gerekli müdahaleyi yaparak suçun işlenmesine engel olmalı, eğer mümkünse suçluyu yakalamalı, yaralılara acil yardım ve tahliye işlemlerini yapmalı, seyirci kalabalığı ve olayla ilgisi olmayanları uzaklaştırmalı, olay yeri giriş ve çıkış noktalarını kontrol altında tutmalı, kapalı ortam ise kapılar kapalı tutularak bina girişine, açık ortamsa geniş biçimde olay yeri çevresine "Olay Yeri Girilmez" şeridi çekmeli, trafik akışını durduracak bir mahalde ise ve savcının gelmesi de gecikecekse iz ve deliller işaretlendikten sonra trafik akışının devamını sağlamalı, telafisi mümkün olmayan durumlarda ise (örneğin; ceset cadde üzerinde ise) trafik akışı kesilerek alternatif güzergâhlara yönlendirmelidir.

Olay yerini delilleri korumak için hemen muhafaza altına almalı, hiçbir kimseye el sürdürmemeli, olay yerini muhafaza altına alır almaz, amirlerine ve savcıya haber vermeli, "Olay Yeri İnceleme" görevlileri gelene kadar hiç kimsenin olay yerine girmesine izin vermemeli, olay yeri yakınında bulunan şahısları kontrol etmeli, tanıkları tespit etmeli, tanıkları birbirleriyle konuşturmamalı, kimliklerini tespit etmeli, mümkünse olay yerinde ifadelerini almalıdır.

Suçun mahiyeti itibariyle önemli olan bir husus da olayla ilgili kayıtlardır. Bu nedenle ilk ekip suçun ilk öğrenildiği saati, ilk memurun olay mahalline gelişini, hava durumunu ve şartları tespit etmeli, şüpheli veya şüpheliler hakkında bilgi veya eşkâl tespiti yapmalıdır.

Şüpheli olay yerinde ise hemen yakalamalı, değil ise eldeki bilgiler doğrultusunda yakalanmasını sağlamalı, çevredeki insanların suça ilişkin sohbet veya tartışmalarını dinlemeli, önemli noktaları not etmeli ve konuşanların kimliklerini tespit etmeli, eğer fail kaçmışsa, görgü tanıkları-

nın fail hakkındaki tasvirlerine müracaat ederek, isim ve adresleri, varsa telefon numaralarını almalıdır. (Koç vd., 2005; Durmaz, 1989).

Olay yeri inceleme görevlileri, olay yerinde incelemelerini bitirdikten sonra cinayet büro ekibi ile birlikte yeniden olay yerini gözden geçirmeli ve birlikte değerlendirme yapmalıdırlar.

Bununla birlikte olay sonrası olay yerine giren tüm görevliler; dikkatli bir şekilde davranarak en ufak teferruatı dahi gözden kaçırmamalı, olay yerinin şüpheli ya da maktul açısından önemini araştırmalı, şüphelinin geliş ve gidiş yolunu tespit etmeli, olay yerinde nasıl davranılmış olduğunu kestirmeye çalışmalı, şüphelinin hedef veya gayesini dikkatli şekilde incelemeli ve bulgular not etmeli, dış çevreyi tetkik etmeli, yalnız normal görüntülere değil, suçla ilgisi yokmuş gibi görünen teferruata da önem vermelidir.

Soruşturma Birimi Personelince Olay Yerinde Yapılacaklar

Olay yerine gitmeden ilk hazırlık yapılmalıdır. Olay yerine kimin ve kaç ekip halinde gideceği, soruşturmanın başında kimin olacağı olayın türüne ve büyüklüğüne göre belirlenmelidir. Nitekim bazı durumlarda olayda çok fazla ölü ve yaralı ya da şüpheli olduğunda olay yeri, hastane, şüphelinin gidebileceği yerler vs. dikkate alınmadığında sayısal olarak yetersiz kalınmaktadır.

Olayın ne olduğu, olay yeri ve olay yeri güvenliği (olayın devam edip etmediği, yangın, patlama, gaz zehirlenmesi vs. gibi durumlar) ile olayın varsa şüphelileri hakkında bilgi edinilmelidir. Araç plaka ve modeli, şüphelilerin kimlik bilgileri ve/veya eşkâlleri, kaçış istikametleri vakit kaybetmeden öğrenilmelidir. Olayla ilgili tanıkların hepsinin bilgileri alınmalıdır (kimlik ve adresleri, meslekleri ve iş adresleri, telefonları vs.). Olay yerine ilk gelindiğinde karşılaşılan hususlar (olay yerinin korunup korunmadığı, olay yerinin genel olarak durumu, olay yerinde kimlerin bulunduğu ve ne yaptıkları) not edilmelidir (NIJ, 1999).

Olayla ilgili bilgiler kısaca toparlandıktan sonra sıralı amirlere özet bilgi verilmeli, olay yerinde ilk ekip, olay yerine gelen yetkililer ve acil yardım ekipleriyle görüşülerek gerekli bilgiler alınmalıdır. Olayla ilgili gerçek bilgiler genelde olaya müdahale eden ilk ekip ya da acil müdahale ekibinde olmaktadır. Bu, aynı zamanda olayın şüphelilerine hızlı biçimde ulaşmak için de önemlidir.

Cesedin yeri, durumu, pozisyonu incelenmeli, maktulün pozisyonu ve delillerin konumu değiştirilmeden maktulün kimliği tespit edilmeli; olayda kullanılan suç aleti olay yerinde ise, konumu, özellikleri (tabanca ya da tüfek ise markası, modeli, rengi, seri numarası, içerisinde ve fişek yatağında fişek olup olmadığı vb.; kesici-delici alet ise cinsi, boyutu, namlu ve sap uzunluğu vb.), üzerinde kan lekesi olup olmadığı tespit edilmeli, imkan varsa fotoğraflanmalıdır. Suç aleti olay yerinde değilse, olaydan sonra atabileceği düşünülerek failin kaçış istikametine doğru yakın ve uzak çevrede araştırılmalı, eşyaların bulunduğu yerler not edilmeli, olay yerinde karşılaşılan olağandışı hususlar ve davranışlar not edilmelidir.

Cinayet olayları mahkeme aşamasında her boyutuyla incelendiğinden ve şüphelilerin aleyhine olduğu kadar lehine olan hususlar da ispatlanabileceğinden olay yeri inceleme uzmanlarınca, eşyalar üzerindeki izlerin tespiti, fotoğraf çekilmesi ve olay yeri krokisine işlenmesi hususları sağlanmalı, cesedin pozisyonu, sabit eşyalarla orantılı olacak şekilde fotoğraflarının çektirilip olay yeri krokisine işaret ettirilmelidir. Ceset, uzman hekim tarafından muayene edilirken yanında bulunulmalı, ceset üzerindeki yaraların durumu ve yerleri fotoğraflarla tespit ettirilmeli ve not edilmelidir. Hatta suçun meydana geldiği andaki hava durumu dahi tespit edilmelidir.

Olay kapalı alanda olmuş ise kapılarının, pencerelerinin, mefruşatın incelenmesi, açık-kapalı kapıların pozisyonlarının işaretlenmesi, olay yerine giriş-çıkış noktalarının (kırık kapı, açık pencere, balkon vs.) incelenmesi de önem arz etmektedir.

Diğer taraftan laboratuvar incelemeleri için olay yerindeki bulgular oldukça yol göstericidir ve delil niteliği kazandıklarında soruşturmanın seyrini de değiştirebilmektedir. Bu yüzden eğer var ise mermi izleri, kovan, kan lekeleri, parmak izi, alet izi, kablo kesikleri, kumaş parçaları, sigara izmaritleri, cam kırıkları, kıl ve vücut akıntıları olup olmadığına bakılmalı, fotoğraflandırılarak olay yeri krokisine işaretlenmelidir. Bir damla kanın dahi şüpheliye ait olma ihtimali göz önünde bulundurularak farklı noktalardan kan numunesi aldırılmalı, maktulün parmak izi, avuç izi ve svap örneği aldırılmalıdır. Maktulün olay anında üzerinde olan eşyalarının tümü aldırılmalı, maktulün kan örneği ve tırnakları aldırılmalı, biyolojik incelemesi ilgili laboratuvarda yaptırılmalı, maktulün üzerinden çıkan eşyaların değerlendirmesi yapılmalı, olay yerindeki iz ve delilerin şüpheliye mi, maktule mi, yoksa üçüncü şahıslara mı ait ol-

duğu araştırılmalıdır. Olayın delillerden ve yukarıda sayılan hususlardan yola çıkılarak senaryosu kurgulanarak not edilmelidir (Koç vd., 2005; Cinayet Olayları Soruşturma Teknikleri, 2006; Karakuş vd., 2011; NIJ, 1999).

Yukarıda sayılan hususlar genel kurallar olmakla birlikte olayın çözümünün detaylarda saklı olduğunu unutmamak gerekir. Bunun için de suç sanıklarının veya mağdurun üzerinden düşebilen nesneler (düğme, mendil, kravat, not defteri, yazılı notlar, basılı belgeler, sigara izmaritleri gibi delil olabilecek şeyler) dikkate alınmalıdır. Sonuç alınma ihtimali olan her husus değerlendirilmeli ve elde edilen nesnelerle ilgili muhakkak olay yeri inceleme, kriminal laboratuvar ve adli tıp uzmanları ile çok sıkı irtibat halinde olunmalıdır.

Suç sanıklarına ait ve suç işlemeye elverişli vasıtaların (ateşli veya ateşsiz silahlar, mermi çekirdeği, kovan, maymuncuk, kalıp) ve suç unsuru taşıyan olayın aydınlatılmasına, suç sanıklarının belirlenmesine yarayabilecek bildiri, broşür, dergi, afiş, kitap vb. ile bunların yazım ve basımında kullanılan daktilo, teksir makinası gibi delillerin dikkate alınıp, delillendirilmesi ve not edilmesi gerekir. Bunların bozulmaması, kaybolmaması ve muhafazası için gerekli tedbirler alınır ve yerlerinin değişmemesine dikkat edilir. Olay yeri soruşturma tamamlanıncaya kadar aynen muhafaza edilir (Durmaz, 1989).

Özellikle cinsel suç işlenerek meydana gelen öldürme olaylarında olay yerinde veya maktulün üzerinde faile ait olabilecek meni ve idrar lekeleri, kan lekeleri, kıllar, parmak izleri, yağ ve ter lekeleri, tükürük lekeleri, ısırma ve diş izleri, deri parçaları, boğuşma neticesinde maktulün tırnak aralarında faile ait olabilecek deri parçaları veya kan lekeleri, ayak izleri dikkate alınır. Bütün bu iz ve deliller göz önünde bulundurularak olay yerine sevk edilecek teknik ve uzman elemanın nitelik yönünden yeterli olmasına dikkat edilir.

Olay Yerinin ve Delillerin Korunması

Delillerin korunması, suç sayılan olayın meydana geldiği andan itibaren başlar. Olay yerinin açık veya kapalı saha oluşu, hava durumu, delillerin kimyasal ve fiziksel özellikleri göz önünde bulundurularak gerekli koruyucu tedbirler alınır.

Olay yerinde kalması zaruri görülen deliller, soruşturma veya inceleme sonuçlanıncaya kadar görevlendirilecek nöbetçilerle korunur.

Diğer deliller, ilgili yerlere gönderilmek üzere soruşturmayı yapan emniyet biriminde, kilitli ve mahfuz odalarında veya çelik dolaplarında muhafaza edilirler. İlgililerden başkasının herhangi bir sebeple bu yerlere girmelerine veya dolapları açmalarına müsaade edilmez. Polis laboratuvarlarına gönderilen delillerin muhafazası, laboratuvar görevlilerince sağlanır (Koç vd., 2005; Durmaz, 1989).

Ayrıca olay yerinde bilinmesi gereken önemli bir husus da eldivenli olarak dahi uzman personel (olay yeri inceleme, adli tıp personeli) haricinde hiçbir yere dokunulmaması ve yerlerinin değiştirilmemesidir. Eldivenli birinin bir yerdeki izin özelliğini kaybetmesine yol açması her zaman mümkündür.

Olay yeri incelemesinde, olay yerine soruşturma grubundan başkasının girmesine izin verilmez. Bununla birlikte olay yerinin orijinal haliyle korunması çok büyük önem taşımaktadır. Olay yeri inceleme ekibi çalışmalarını tamamlamadan sıralı amirlerin ya da haber merkezinin ısrarı ile veya olayı bir an önce çözme telaşı ile olay yerine girilmesi, maktulün pozisyonun değiştirilmesi, ceplerinin ve cüzdanının karıştırılması, silahla ilgili bilgileri almak için silaha dokunulması, konumunun değiştirilmesi gibi davranışlar olayın delilden sanığa çözümünde yapılabilecek en vahim hatalardandır.

Suç Soruşturmasının Genel Çerçevesinin Belirlenmesi

Her suç soruşturmasında olduğu gibi cinayet soruşturmalarında da cevap bulunması gereken soruların genel çerçevesini 5N1K kuralı belirlemektedir. Yani, “meydana gelen olay nedir, nerede, ne zaman, nasıl, neden meydana gelmiş ve kim ya da kimler tarafından işlenmiştir” sorularına cevap aranmaktadır.

Olay Nedir?

Olayın ne olduğu sorusunun yanıtı olay yerinde ve ceset üzerinde yapılan inceleme sonucu bulunabilir. Bununla birlikte birçok konu ancak otopsi sonucu ortaya çıkmaktadır. Olayın cinayet, intihar ya da normal ölüm olduğunun tespitine deliller ve göstergeler (veriler) ışığında karar verilir. Bu karar soruşturmanın seyrini belirleyen en önemli kararlardan biridir. Bu nedenle olayın intihar ya da normal ölüm olduğuna kesin olarak karar verilemiyorsa cinayet olarak olayı ele almak gerekir.

Olay yerinde cesedin pozisyonu, delillerin konumu, olay yerine dışarıdan bir müdahalenin ya da bir başka şahsın olay esnasında olay yerinde bulunup bulunmadığının tespiti mantığa uygun senaryolar üzerinden değerlendirilerek ancak olumlu sonuçlara varılabilir. Aksi takdirde örneğin; ölünün ölüm esnasında vücudundan meni çıkmış olmasının, olay yerindeki bir intihar notunun ya da psikolojik tedavi ilaçlarının varlığı intiharın kesin göstergesi olamayacağı gibi; şahsın kalp hastası olması normal ölümün kesin belirtisi değildir. Şüpheli her ölüm olayı cinayet ihtimali değerlendirilerek soruşturulmalı, kolaycılığa kaçılmamalıdır.

Olay Nerede Meydana Geldi?

Öldürme suçlarında olayın nerede meydana geldiği suçun niteliğini ve faile verilecek cezanın da miktarını etkileyebilecek bir husustur. Suçun mutlaka cesedin bulunduğu yerde işlenmesi gerekmez. Suç başka yerde işlenebilir ve ceset bulunduğu yere çekilip getirilebilir. Cesedin ve delillerin konumu ile pozisyonu, maktulün olay yeri ile ilgisinin bulunup bulunmadığı, olay zamanı o mekânda olup olmadığı araştırılmalıdır. Bunun için de sürünme izleri, ayak izleri, kan lekelerinin durumlarına bakılarak cesedin bulunduğu yere sürüklenip sürüklenmediği ya da bırakılıp bırakılmadığı incelenmelidir. Olayın ilk meydana geldiği yerle bulunduğu yer arasındaki muhtemel olay yerleri de belirlenir ve olay yeri incelemesi için koruma altına alınır.

Bununla birlikte nerede sorusunun kesin ve kolay cevabı bulunulan bölgedeki MOBESE ya da güvenlik kameraları incelenerek de elde edilebilir. En azından olay yerinin cesedin bulunduğu yer olup olmadığı anlaşılır.

Öldürülmesinden sonra maktulün asılması, ateş edilmesi, bıçaklanması, bileklerinin kesilmesi, suya atılması ya da yakılması gibi haller için varsa yaraya, kan lekelerine, ölümün vukuuna işaret eden izlere bakılsa da kesin bilgi ancak adli tıp birimlerinin otopsi raporunda ortaya çıkmaktadır.

Vücudun parçalanıp, vücut parçalarının muhtelif yerlere serpiştirilmesi halinde; bavula konma, bir odaya gizleme yahut durgun sulara atarak batırma hallerinde; cesedin ambalajlanmış olduğu malzemenin cinsine bakılması, yapılarının incelenmesi, gazete kâğıtları kullanılmış ise tarihleri, cesede batmış bulunan şeyler, eşyaların markaları, dişlerin

durumu, hastalık belirtileri, elbiselerde tamir izleri, cesedin bir araçla bırakılmış olması ihtimalinde ayak izleri, lastik izleri mutlaka kontrol edilip kayıt altına alınması gereken hususlardır.

İntihar edenlerden bazılarının ölümü meydana getirecek ciddi yaralar açtıktan sonra bile bazı hareketler yaptıklarını ve uzun bir mesafe yürüyecek kadar takatleri kaldığını da unutmamak gerekir.

Nerede sorusunun cevabını bulmak için yukarıda sayılan hususlarla muhtemel senaryonun mantıklı bir biçimde uyuşması gerekmektedir. Örneğin; ateşli silahla intihar etmiş birisinin cesedi ile silah arasındaki mesafe, silaha ait kovanın ya da kovanların (birden fazla kovanın olması şüphelenilmesini gerektirse de ilk kovan teşebbüse ait olabilir) konumu, kan lekelerinin yorumlanması (ne tür bir silahla işlendiği, kaç defa ateş edildiğini gösterir lekeler, atış yönü vs.), atış yönünün ve mesafesinin olayla uyumluluğu (ateşli silahla yapılmışsa bitişik atış) birlikte değerlendirilmelidir. Zira kovanın bulunamaması ya da alakasız bir bölgede bulunması intihar olmadığını göstermez. Çünkü olay yerine ilk müdahale eden insanların (aile, akraba, komşu, ilkyardım ekibi, ilk ekip vs.) farkında olmadan ya da bilerek delillerin konumunu değiştirmeleri mümkündür.

Olay Ne Zaman Meydana Geldi?

Cinayet olaylarının soruşturulmasında ne zaman sorusunun temel amacı olayın ne zaman meydana geldiğini bulmaktır. Bununla birlikte olayın öncesini ve sonrasını da içine alan “ne zaman” sorularını da sormak gerekir.

Örneğin; olayın öncesinde husumet (düşmanlık) varsa ne zamandan beri var? Olay yerine maktul ne zaman geldi? Olay yerine fail ya da failler ne zaman geldi? Olay ne zaman başladı ve ne zaman son buldu? Ölüm olayı tam olarak ne zaman gerçekleşti? Olayla ilgili ihbar ne zaman yapıldı? İlk ekip olay yerine ne zaman geldi? Acil sağlık birimleri olay yerine ne zaman geldi? Soruşturmacı birim olay yerine ne zaman geldi? Bu tür soruları sormak ve dakikasına kadar ayrıntılı zamanı not etmek gerekir. Olayın zamanını tespit etmek için tanıkların ya da failin ifadesi yol göstermekle birlikte ifadelerin kesinlikle eldeki diğer verilerle karşılaştırılması gerekir. Çünkü tanık beyanları sıklıkla çelişebilmektedir. Bu anlamda kullanılan bir yöntem de çevredeki kamera kayıtlarının

incelenmesidir. Bu inceleme sonucunda yukarıda sayılan sorulara kesin cevap bulunabilir.

Günümüzde iletişim oldukça gelişmiş olduğundan maktul ve fail arasındaki ilişki hem yüz yüze hem de iletişim araçları üzerinden olabilir. Cep telefonlarının, bilgisayarların ya da diğer iletişim araçlarının incelenmesi ile ne zaman sorusunun cevabı olay öncesi ve sonrası olarak alınabilir.

Olay yerindeki hususlar da çözüme katkı sağlayabilir. Olay yerinde bulunan takvimin son yaprağı, günlük gazete, günlük tüketim malzemeleri ile alışveriş fişleri gibi detaylar olayın ay ya da gün olarak, hatta bazen saat ve dakika olarak belirlenmesinde yardımcı olabilmektedir.

Esas itibariyle incelenmesi gereken temel nesne cesettir. Olay yerindeki ceset üzerinde postmortem değişikliklerin (ölü soğuması, ölü katılığı, vücut ısısı, ölü lekeleri veya çürüme) derecelerine bakarak bir olayı incelemek ve kanaat beyan etmek hekimin işidir. Ancak soruşturmacı bu işin nasıl yapıldığı hakkında bilgi sahibi olma durumundadır. Soruşturmada ölüm zamanının tespiti bazen çok önemli rol oynar. Vücut incelendiğinde vücut ısısı, ölüm sonrası lekeleri, ölü katılığı, çürüme, hematomik lekeler, kanamalar ve kadaverik spazm hususları ölüm zamanın tespitinde kullanılan temel parametrelerdir.

Ölüm sonrası lekeleri soruşturmada olayın zamanı kadar olayın içeriğini tayin etmek bakımından da önemlidir. Bu lekeler cesedin yerinden oynatılıp oynatılmadığını tayinde de esaslı rol oynarlar. Bu bakımdan ölüm sonrası lekelerin yerini iyi tespit ve not etmek gerekir. Çünkü ölümden birkaç saat sonra kan hala akıcılığını muhafaza ediyorsa, cesedin yeri değiştirilince başka noktalarda teşekkül eder (Koç vd., 2005).

Hematomik lekeler vücudun maruz kaldığı darbe sonucunda küçük kan damarlarının darbe şiddeti ile orantılı olarak çatlamaları sonucu meydana gelen kanamalar nedeniyle teşekkül eder. Bu durumda ölümden sonra hematomik lekeler teşekkül etmezler. Soruşturma bakımından bu husus büyük önem taşır.

Soruşturmacı bilmelidir ki, ölümden sonra kanama olmaz. Ancak çok büyük yaralardan ölümden sonra kısa bir süre kan akabilir (Cinayet Olayları Soruşturma Teknikleri, 2006).

Olay Neden ya da Niçin Meydana Geldi?

Cinayet suçları işleniş yöntemi, kullanılan suç aleti, maktulün kimliği, maktul sayısı, öldürme sebebi vb. faktörlere bağlı olarak basit ya da karmaşık olabilir. Ancak en basit cinayet olayının dahi, derinlemesine incelendiğinde sebepleri bakımından karmaşık ve çok yönlü bir olgu olduğu ortaya çıkacaktır. Genel anlamda öldürme nedensel olarak, kültürün ve kişiliğin bileşenleri, bireyin beklentileri ile toplumun getirdiği sınırlamalar, psikolojik gerginlikler, bireysel yanlış anlamalar, sosyalizasyon sürecindeki aksaklıklar, sosyal kontrol eksikliği, grupların birbirleriyle çelişen ahlaksal, toplumsal ve kültürel değerleri gibi faktörler çerçevesinde ortaya çıkmaktadır (Öğün, 1996).

Öldürme olaylarında suçun gerçek sebebini tayin etmek önemli bir iştir. Sebebin doğru olarak tayin edilebilmesi fail hakkında önemli ipuçları verir. Diğer taraftan fail üzerinden düşünüldüğünde de şüpheliler arasında olanlardan maktulle arasında borç ilişkisi, gönül ilişkisi ya da yakın zamanda meydana gelmiş bir olayın intikamını alma ihtimali olanların şüpheli listesinde ilk sıralarda yer almaları gerekir. Kişiyi suça itebilecek sebeplerden belli başlı olanları şunlardır: alacak-verecek davası, intikam almak, kıskançlık, rekabet, menfaat sağlamak, düşmanlık, kan gütme, cinsel motifler (namus, aldatma, vs.), nefsini savunma, akıl hastalığı (şizofreni, bipolar mizaç bozukluğu vs.), düşük karakterli olmak, ideolojik motifler, hakarete uğramak, küfür ve diğerleri.

Dünya üzerinde öldürme suçlarının işlenme nedeni kültürlere göre değişebilmektedir. Nitekim ABD gibi ülkelerde seri katillik olgusu sık sık meydana gelirken, bu olgu diğer ülkelerde yok denecek kadar az olabilmektedir. Türkiye’de Afyon’da yapılan bir araştırmada (Evcim, 2011), öldürme ve yaralama olaylarının ağırlıklı olarak hakarete uğrama ya da küfür edilmesi üzerine tahrik olma nedeniyle işlendiği ortaya çıkmaktadır. Buna karşılık Güneydoğu Anadolu bölgesinde arazi anlaşmazlıkları ve kan davaları nedeniyle öldürme konuları sayıca fazladır.

Olay Nasıl Meydana Geldi?

Olayın nasıl meydana gelmiş olabileceğini açıklayabilmek için uygun senaryolar üzerinden olayı yeniden canlandırmaya çalışmak gerekir. Eldeki kesin verilerden yola çıkarak olayın başlangıcından sonuçlanmasına kadar olan olay akışı her aşamasında mantığa uygunluğu denetlenerek ortaya çıkartılmalıdır.

Burada yapılması gereken cesedin pozisyonu, şiddet izleri, kan leke veya kalıntıları ile silahların ve silahlara ait mühimmat ya da artıklarının yerleri, diğer izler, boğuşma emareleri değerlendirilerek olayın nasıl ve ne ile (hangi suç aleti ya da nesne kullanılarak veya bunlar kullanılmadan) meydana geldiği detaylı biçimde düşünülmelidir. Mantığa uygun olan ya da olmayan her ihtimalin incelenmesi faydalı olur. Düşünce ve bulguların not edilmesi bu çalışmalar ve araştırma yapılırken özellikle de karmaşık olayların çözümünde önemlidir.

Öldürme olayları değişik biçimlerde ortaya çıkabilmektedir. Dış görünüşe göre olayın nasıl meydana geldiği ile ilgili karar vermek yanıltıcı olabilir. Bu nedenle detaylı bir araştırma ve ilgili laboratuvarlardan elde edilen raporlar ortak değerlendirilerek soruşturmanın yönü tayin edilmelidir.

Olayın Faili Kim Olabilir?

5N1K kuralında yer alan "kim" sorusunun olayın nedeni bağlamında cevabı olabilecek hususları yukarıda saymıştık. Bir cinayet suçunun pek çok nedeni olabilir. Bazı araştırmalar psiko-sosyal özellikler ve suç işleme arasındaki ilişkiyi ortaya koymuştur. Cinsiyetin, yaşın, medeni durumun, eğitim durumunun, okul başarısının, aile geçmişinin, suç geçmişinin, aileden şiddet görmenin, eşler arasındaki şiddetin, istismar ve ihmal öyküsünün önemli risk etmenleri olduğuna işaret edilmektedir (Nazlıdır, 2010).

Cinayet olaylarında muhtemel fail ya da faillerin tespiti için; tanıkların ve maktulün yakınlarının beyanları, şüpheli veya şüphelilerin sayısı, suç aletleri, şüphelinin izlediği güzergâh ve bu yol üzerindeki izler, şüphelinin yaralı olup olmadığı, not defteri, adres, telefon numaraları, arkadaşları, sevgilisi, düşmanları, sık sık uğranılan yerler, barınılan yer, her nevi giyim eşyası, kuru temizleme yerlerinin işaretleri, yapımcı firma işaretleri, terzi etiketleri, varsa kullanılan motorlu araç, renk, model, tip, plaka no.su, kapı adedi vs., çalınmış eşyasının olup olmadığı, şüphelinin üzerinde veya evinde herhangi bir zehir olup olmadığı, maktulün eğitim öğretim ve akademik durumu, maktulün en son görüştüğü kişiler, maktulün telefon görüşmelerinin ve mesajlarının analizi, maktulün kullandığı bilgisayar, posta adresi ve sosyal paylaşım sitelerindeki bilgilerinin analizi, banka hesap detayları, posta ve koli gönderileri, polnet proje sorguları (KİHBİ, kimlik paylaşım sistemi, sürücü belgesi, pasaport, silah ruhsat, araç tescil, vs.), hastane ve eczane kayıtları, mak-

tulün suç kaydı ve varsa arkadaşları, üye olduğu dernek, kuruluş, tarikat, örgüt vs., elektrik, su, doğalgaz, telefon şirketlerine ait veri tabanındaki kişisel bilgiler, olay yerine yakın kamera görüntüleri, olay yerinde bulunan seyircilerin kamera ile tespiti, oto kiralama ve ticari taksi kayıtları, akaryakıt istasyonları kayıtları, terminal kayıtları, (uçak, tren, gemi, metro vs.), konaklama kayıtları, (otel, motel, pansiyon vs.), internet sorgulaması, tanık veya meraklıların konuşmaları kayıt altına alınmalı ve bir uzman ekip tarafından (Karakuş vd., 2011) değerlendirilmelidir.

Yukarıda sayılan maddelerin incelenmesi, kayıt altına alınması hem zaman hem de ekip işidir. Bu hususlar ekipler arasında uygun biçimde paylaştırılarak kimin hangi konuları araştıracağı önceden belirlenmelidir.

Olayın şüphelisinin yakalanabilmesi için de öncelikle kaçış istikameti belirlenmelidir. Burada da atılması gereken adımları şöyle sıralamak mümkündür: Öncelikle, failin olay mahallini terk ediş yolu tespit edilmeli ve buralarda izler aranmalı, daha sonra gidebileceği yerler tahmin edilerek, şehir çıkışları kontrol altına alınmalı, tespit edilebilen yerler varsa o yerin güvenlik güçlerine (Jandarma, hudut kapısı görevlileri vb.) derhal bilgi verilmelidir.

Öldürme Türüne Göre Suç Soruşturması

Soruşturmacı ölümün meydana geliş tarz ve şeklini de pek tabii olarak inceleyecektir. Ölümün meydana geliş türüne göre soruşturmanın yürütülmesinde her olay biçimine göre takip edilecek yöntemlerin önceden bilinmesi olayın istenilen zaman aralığında çözümlenmesi bakımından önem taşımaktadır.

(a) Ateşli Silahla Vurarak Öldürme:

Maktul ateşli bir silahla öldürülmüş ise hem olay yerini (ceset, silah, kan lekeleri, kovan vs.nin konumlarını bozmadan) çok iyi korumak, hem de kullanılan silahın cins, çap, tip vs.ni bilmek, atış mesafe ve yönünü tespit etmek gerekir. Bu husus konunun uzmanları olan olay yeri inceleme ve kriminal ekiplerince tespit edilebilir. Bununla birlikte maktulün olay zamanı olay yerindeki konumu ve pozisyonu da olayın çözümü açısından önem taşımaktadır. Bu bilgilere sahip olduğu zaman soruşturmacı, kişinin kaza sonucu mu vurulduğunu, intihar mı ettiğini

yoksa bir cinayete kurban mı gittiğini tayinde daha isabetli karara varabilecektir.

Olay yerinde elde edilen mermi, çekirdek ve kovanlar olay yerinde ya da laboratuvarda incelendiğinde olay hakkında bilgi sağlar. Olay yerinde bulunan kovan ve çekirdek sayısı, olayda kullanılan silah türü ve sayısı laboratuvar raporunda yer alarak soruşturma dosyasına girecektir. Diğer taraftan otopside cesetten çıkarılacak çekirdek de büyük önem arz eder. Bunun üzerinde yapılacak inceleme intihar-cinayet ikilemi bakımından çok önemlidir. Çekirdek vücutta bir yol izlemiş olacaktır. Uzman hekimin yardımı ile mermi giriş ve çıkış yaraları tespit olunur. Cesetteki yaraların durumundan atış pozisyon ve yönünü tayin etmek mümkündür. Ancak meseleye bilimsel doğruluk kazandırmak önem arz eder. Bu durumda merminin vücuda giriş noktası, giriş yarası, vücuttaki seyir istikameti, takip ettiği yol, çıkış noktası ve yarası atış cihet ve pozisyonunu tayinde en önemli faktör olur. Atışın bitişik atış, yakın atış ya da uzak atış olması dosyadaki ifadelerle birlikte olayın cinayet, kaza ya da intihar olup olmadığı konusunda soruşturma ve kovuşturmada önemli derecede kanaat oluşturur.

Bu tür olaylarda maktulün üzerindeki elbiseler incelenmek üzere laboratuvara gönderilmelidir. Barut leke ve yanıklarının incelenmesi önemli ipuçları verecektir. Bu konuda uzmanlarca yapılacak inceleme ile barut iz, leke ve yanıklarının tetkiki sonucunda atış mesafesi ortaya çıkacaktır.

Bununla birlikte cinayet olaylarında maktulün ve varsa olayın şüphelilerinin ellerinde atış artıkları (barut artık ve yanığı) olup olmadığının araştırılması gerekir. Bunun için de bu şahısların muhakkak el svapları uzman ekiplerce alınmalıdır. El svaplarının kimyasal incelemesi ile elde edilen sonuç olayın cinayet mi, kaza mı, yoksa intihar mı olduğu hususunda soruşturmacıya oldukça yardımcı olacaktır. Burada olaya müdahale eden ya da soruşturan ekipler olayın şüphelilerinin ellerini yıkamalarına ya da birbirleriyle fiziksel temas kurmalarına izin vermeden muhafaza etmelidirler. Bununla birlikte olay sonrası ellerini yıkamışsa laboratuvara gönderilirken bu husus da belirtilir (Adli Soruşturma, 2004).

Olay yerindeki deliller dilsiz birer tanıktır. Onları iyi yorumlayabilmek esasında olayı kısmen çözmek demektir. Özellikle kan lekeleri, vücuttaki yaralar, giriş-çıkış delikleri, çekirdek sekme izleri gibi detaylar

birbirleriyle irtibatlı olarak değerlendirilebilirse daha isabetli yorumlar yapılır.

(b) Kesici-Delici Aletlerle Öldürme:

Bu tip aletlerle (şiş, tornavida vs.) açılan yaralarda karakteristik bir görünüm vardır. Bazı delici aletlerin yaraları ilk görünüşte aldatabilir. Bunlar mermi yarası intibaı verebilirler. Muayenede tereddütler olabilir. Bu takdirde röntgen muayenesi yapılmalıdır.

Yara izinin şekli ve derinliği ne tür bir suç aletinin kullanıldığı, yara izlerinin vücuttaki yerleri ile kaç adet olduğu da olayın nasıl meydana geldiği konusunda bilgi verir. Öldürme amaçlı olmayan ancak atar damara denk gelmesi nedeniyle tek ya da iki delici alet yarası da ölüme neden olabilmektedir. Bununla birlikte örneğin, maktulün öldürülürken cinsel organının hedef alınması ya da yüzünün tanınmayacak hale getirilmesi gibi olaylar cinayetin nasıl olduğu kadar neden işlendiği konusunda da soruşturmacılara fikir verir.

Keskin ağızlı aletlerin hâsıl edecekleri yaraların da kendilerine özgü görüntüleri vardır. Birden fazla kesik yaraları bilhassa cesedin kol veya ellerinde mevcut ise bunlar maktulün saldırı aletini almak istemesinden doğan savunma yaralarıdır. Yara izine bakarak kullanılan aletin genişliği, ebadı, keskin olup olmadığı, tek tarafının ya da çift tarafının keskin oluşu gibi hususlar tespit edilebilir.

(c) Boğarak Öldürme:

Burada çeşitli durumlarla karşılaşılabilir. Maktulün boğazı doğrudan doğruya ellerle sıkılarak suç işlenmişse, parmak baskı lekeleri boğazda görülebilir. Ancak şayet eller çıplak ise tırnak izleri de bulunacaktır. Saldırgan ile maktul arasında boğuşma geçmiş ise tırnak altlarında failin deri parçacıkları, mikroskobik de olsa bulunabilir.

Kuşak, kravat, eşarp, çorap, ip gibi bir vasıta ile boyun kısmına doladıktan sonra olay gerçekleşmişse kullanılan maddenin cinsine göre, incelik ve kalınlığına göre, esneklik veya sıkılığa ve yapısı ile uygun düşecek şekilde maktulün boğazında sıyrık izleri görülecektir.

Bu tür olaylarda bilinmesi gereken husus, boğaza dolanan nesneye dokunulmadan biyolojik inceleme için muhafaza edilmesidir. Çünkü bu nesneler üzerinde olayın failine ait ter kalabileceği unutulmamalıdır.

(ç) Ası Neticesi Ölüm Olayları:

Genel anlamda ası olayları intiharın göstergesidir. Ancak bazen öldürülmüş bir insana intihar süsü verilmiş de olabilir. Ası türü olaylarda genellikle ip, halat, kemer, kravat, mendil, eşarp, çarşaf, havlu vs. kullanılmaktadır.

Ası, vücudun tartan ağırlığına karşı dayanıklı ip, ince halatlar, kordonlar gibi maddelerin sıkması nedeniyle ciğerlere hava, dolayısı ile beyne oksijen gitmemesi sebebiyle ölümün meydana gelmesi halidir. Ası neticesi ölümün meydana gelmesi için kişinin mutlaka boşlukta asılı olarak sallanması (ayaklarının yerden kesilmesi) gerekli değildir. Burada bazen kurbanın boynunun kırılması sonucu ölüm meydana gelir. Otopside hyoid ve/veya thyroid kemiğinin kırılmış olarak görülmesi muhtemeldir (Cantürk vd., 2005).

Böyle bir durumda soruşturmacı olay mahallini iyi incelemeli ve mücadele izleri bulunup bulunmadığına, maktulün ellerinde ip veya halat yaraları (sürtünme izleri) olup olmadığına bakmalıdır. Ası ipinin laboratuvar incelemesi yapılmalıdır (vücudun yukarıya doğru çekilerek asılması halinde halatta izler kalabilir). Kurbanın boğazının incelenmesinde koyu renkli ve halka şeklinde bir iz (telem izi) görülecektir. İntiharlarda ası materyali ile boyundaki iz arasında iz derinliği, izin niteliği ve karakteristiği bakımından uyum olması gerekir. Düğüm bölgesi de bu bağlamda uygun iz bırakmış olmalıdır. Burada araştırılması gereken bir husus da ası materyalinin o ortamdan mı yoksa dışarıdan mı temin edildiğidir. İntihar süsü verilmiş bir cinayet olayında materyal ile fail arasında bağlantı kurulabilir.

Diğer taraftan iskemle, masa, sehpa, merdiven gibi ası olaylarında kullanılan yardımcı nesnelerin konumu ve varsa üzerindeki izler (parmak izi, ayak izi) de intihar-cinayet ayrımında önem taşır.

Kurbanı asıdan indirirken düğümü çözmemeli, ası ipini asılma noktası ile kurban arasındaki mesafenin orta yerinden kesmelidir. Ayrıca kurbanın boynundan ipi çıkarırken düğümün aksi tarafından ası ipi kesilmelidir. Çünkü düğüm şekli soruşturmacıya ipuçları verebilir (denizci düğümü veya ilmeği gibi).

(d) Zehirlenmeler:

Vücut metabolizma dengesini bozucu, merkezi sinir sistemini felce uğratıcı ya da kandaki kimyasal dengeyi bozucu bir yiyecek, ilaç ya da kimyasal madde alınınca ölümün meydana geldiği söylenir. Ayrıca sindirim yolu veya sistemini tahrip eden zehirler vardır. Bu zehirlere maruz kalındığında ölüm ya şoktan, ya da şiddetli açlıktan meydana gelmektedir.

- Zehirlenme şüphesi taşıyan bir ölümle karşılaşılınca kusmuk kalıntıları veya izleri aramalı, bulunanları derhal laboratuvara göndermelidir.
- Herhangi bir özelliği olan koku bulunup bulunmadığına dikkat etmeli ve zehirli olabilecek katı, sıvı ve tozlar tetkik için laboratuvara gönderilmelidir.
- Ölümün gerçek sebebinin ancak otopsi ile anlaşılabileceği unutulmamalıdır. Bu bakımdan herhangi bir nazari teoriye itibar etmemek gerekir.
- Şayet zehirlenme zehirli gazlar nedeni ile meydana gelmiş ise; hava gazı-karbonmonoksit vs., bu durumda kanda alkol aranmalıdır. Şayet kanda yüksek oranda alkol bulunmaz ise (ya da uyku ilaçları etkileri) kişinin kendi kendine bazı hazırlıklar yaptığı ve intihar ihtimali kuvvet kazanır.

(e) Düşmeler:

Düşmeler genellikle kaza sonucu meydana gelir. Ancak kişiler bazen yüksek yerlerden aşağıya atılabilirler, itilerek düşürülebilirler.

Bu düşmeler sonucu meydana gelen iç yaralar, hem ağır hem de değişik olabilir. Kırıklar genellikle mevcuttur. Kurbanın kanında alkol aranması uygun olur. Düşme noktası ile yere çarpma biçimlerinin incelenmesi gerekir. Böyle bir inceleme ile şartların iyi değerlendirilmesi ve tetkiki kazaen düşme, atlama veya atılma durumuna ışık tutabilir.

(f) Yanmak Suretiyle Meydana Gelen Ölümler:

Kundaklama olayları sonucu meydana gelen yanıklar dışındaki olaylar genellikle kazaen meydana gelmektedir. Uzman adli tabipler vücuttaki yanıkların tetkikinden soruşturmacıya istifade edeceği mühim ipuçları verebilirler.

Otopsi ile yanma sırasında kurbanın yaşayıp yaşamadığı tespit olunabilir. Yangın başladığı sırada şayet kurban hayatta idiyse nefes borusunda karbon granülleri kalıntılarına rastlanır. Kurban yangın başladıktan sonra teneffüse devam etmiş ise kanda karbon monoksite rastlanır.

Yanma nedeniyle meydana gelen ölümlerin soruşturmasında en zor olan husus ölümle yangın sebebi arasında ilişki kurmak ve kurbanın kimliğini tespit edebilmektir. Yanma olaylarını karmaşık hale sokan unsurlardan biri de, yanan kişinin yangından önce maruz kaldığı şiddet izlerinin kaybolmasıdır.

(g) Suda Boğulmalar:

Su içinde ölüm sonrası meydana gelebilecek yaralar bellidir. Bunlar ölüm öncesi yaralardan ayırt edilmelidir. Dibe çöküşten sonra cesette çürüme başlayınca çürüme gazları nedeniyle ceset su yüzüne atılır. Cesedin su yüzünde kalabilme süreleri değişiktir. Genellikle sıcaklık derecesine bağlıdır. Ceset sudan çıkarılınca otopsi ile suya girdiğinde hayatta olup olmadığı anlaşılır. Kalbin bir patolog tarafından incelenmesi kişinin tatlı suda mı yoksa tuzlu suda mı boğulduğunu ortaya çıkarır (Cinayet Olayları Soruşturma Teknikleri, 2006; Karakuş vd., 2011).

(h) Döverek Öldürme:

Döverek öldürme genellikle kasten yaralamanın aşılması suretiyle meydana gelir. Yani kast dövmektir. Dövülmenin en belirgin işaretleri, meydana gelen iz ve berelerdir, yırtılmalar da olabilir. Genellikle otopsi hasara uğrayan hayati organ ya da kanamaları ortaya çıkarır.

(ı) İntiharlar:

İntihar edilen yer ası olaylarında genellikle insanların nadiren gittikleri bodrum katı, çatı katı, inşaat, bahçe, banyo gibi aynı zamanda kiriş ya da tavana paralel boru bulunan yerlerdir.

Ateşli silahla intiharlarda genellikle kafatasında namlunun dayandığı yer ağız, çene altı veya şakak bölgesidir. Göğüs bölgesine ateş edilerek meydana gelen intihar nadiren karşılaşılan bir durumdur.

İntiharda erkekler daha çok silah veya başka şiddet vasıtaları kullanmaya, kadınlar ise zehir kullanmaya ya da kendilerini asarak intihar etmeye meyillidirler.

Kesici aletlerle intihar edenlerde deneme mahiyetinde tereddüt yaraları bulunur. Bunlar kesici aletlerle yapılırken deneme amaçlı yapılan ufak çizik-kesiklerdir.

Müntehirin sağ veya sol elini kullanması ateşli silah veya bıçak kullanılması durumlarında yaranın konumu ile uyumlu olmalıdır. Sağ elini kullanan biri sol şakağından kendisini vurmaz.

Bıçak, balta, şiş, satır gibi aletler kullanılmışsa birden fazla derin yara açılabilmesi haline çok az rastlanır.

Kendilerini suda boğulmaya terk edenler genellikle ceket ve şapkalarını kıyıda terk ederler.

İntihar notu bırakırlar. İntihar notu intiharın kesin göstergesi değildir. Bu nedenle her şartta intihar notunun müntehire ait olup olmadığı uzmanlarınca tespit olunmalıdır.

Psikolojik tedavi görenlerde intihar olasılığı daha fazladır. Ancak tedavinin ya da ilaçların varlığı da intiharın kesin göstergesi değildir.

Soruşturmada Dikkat Edilmesi Gerekenler

Cinayet olayları soruşturmacı birimlerin karşılaşabileceği en önemli olaylardır. Bu yüzden bir cinayet olayı meydana geldikten sonra yapılması gerekenlerin sistematik bir şekilde planlanması ve soruşturmacıların olaylar üzerinde dikkatli ve titiz çalışması gerekmektedir. Dolayısıyla meydana gelen olayların işleniş tarzı, kullanılan suç aleti ve sebepleri çerçevesinde soruşturma yöntemi tayin edilmelidir.

Soruşturmacı olayla ilgili bir şahsı yakaladığı zaman ilk yapacağı işlem şahsın can güvenliğinin sağlanması ve haklarının söylenmesi olmalıdır. Şahsın yakalandığı yerde titiz bir şekilde üst araması yapılmalı,

suç aleti üzerinde ise dikkatli bir biçimde alınarak ateşli silah ise doldur-boşalt yapılarak, kesici-delici aletse doğrudan uygun delil muhafaza kutusuna konularak muhafaza edilmelidir.

Suç aletini herhangi bir yere atmışsa attığı yer öğrenilmeli ve silah üzerindeki iz ve delillerin bozulmaması için olay yerinden *olay yeri inceleme uzmanları* tarafından alınmalıdır. Ateşli silahla işlenen suçlarda şüphelinin elleri yıkatılmamalı, aradan uzun bir zaman geçmemişse ellerden svap, üzerinden de dış giysileri alınarak atış artıklarının tespiti için Kriminal Polis Laboratuvarına gönderilmelidir. Şüphelinin elbiselerinde kan lekeleri varsa elbiseleri alınmalı, elleri başta olmak üzere vücudunda kan lekeleri varsa olay yeri uzmanınca bu örnekler aldırılmalıdır. Boğuşma meydana gelmişse şüphelinin tırnakları da sağlık kuruluşunda aldırılmalıdır.

Soruşturmacı yakalama esnasında yakalanan kişiyle kesinlikle mülakat yapmamalıdır. Yakalama yapan ekiple soruşturma yapan ekibin imkân varsa aynı ekip olmasına dikkat edilmelidir. Soruşturmacı olayın her safhasında savcı ile diyalog halinde olmalıdır. Soruşturma esnasında avukatlar ile olan diyaloglarda, avukatın ifade alma safhasındaki görevleri iyi bilinmelidir. Kanunların verdiği yetki ve sorumlulukların dışına çıkılmamalıdır.

Soruşturmacı şüpheli şahıslarla mülakat yaptığı esnada, şüphelinin kişiliğini ve karakterini iyi analiz etmelidir. Soruşturmada teknik hizmetlerden (iletişimin tespiti, dinlenmesi ve kayda alınması) azami faydalanılmalıdır (Cinayet Olayları Soruşturma Teknikleri, 2006; Karakuş vd., 2011).

Soruşturma bilgileri mağdur veya maktul yakınlarının da şüpheli olabileceği unutulmadan onlarla asla paylaşılmamalıdır. Elde edilen bilgiler ilgisiz kişilere (meslektaş, vatandaş vs.) söylenmemeli, sızmalara karşı dikkatli olunmalıdır.

Faili meçhul dosya belirli periyotlarla yeniden okunmalıdır. Dosyada mutlaka gözden kaçırılmış, yeni şeyler bulunacağı unutulmamalıdır. Bir cinayet olayında yapılması gerekenler not haline getirilmeli, bu not her memura verilmeli, yanında taşıması ve yapılması gerekenleri unutmaması için kullanması söylenmelidir.

Alınan bütün ifadeler dikkatli okunmalı ve analiz edilmelidir. Yalan ifadeler senaryolardan ibarettir. Yalan ifadeyi veren kişiler, özellikle

şüpheliler senaryolarını etrafındaki kişilerden almaktadır. İfadeler birbirleriyle kıyaslanmalı, çelişkiler ortaya çıkartılmalıdır.

Sokak çalışması ile teknik çalışma birlikte yürütülmelidir. Cinayet mahallinde inceleme bitip ayrılırken mutlaka olay yerine bir veya iki gün süreyle bir ekip bırakılmalıdır. Sonradan delil elde edebileceği, şüphelinin veya olayla ilgisi olabilecek başka şahısların olay yerine tekrar gelebileceği, unutulmamalıdır (Cinayet Olayları Soruşturma Teknikleri, 2006; Karakuş vd., 2011).

Dosyada Bulunması Gerekenler

Dosya dış kapağında, olay tarihi, olay yeri, olay saati, maktulün adı, olayın savcısı, hazırlık numarası; dosya iç kapağında, maktul ve şüpheli fotoğrafları; dosya içerisinde ise; bilgi formatı, ilk olay raporu, olay yeri inceleme raporu ve cd ortamında olay yeri görüntüleri, maktul ve şüpheli suç kayıtları, tüm ifadeler, firari dosyalar için şüphelinin vukuatlı nüfus sureti, firari şüphelinin aile bireylerinin telefon numaralarını belirtir rapor, tüm yazışmalar ve cevapları, yapılan çalışma notları, yapılan mülakat notları, polis merkezlerine giden kriminal ve ekspertiz raporları, müzekkeresi, cezaevi teslim kağıdı, ekiplerin ajanda notları ve varsa robot resim bulunmalıdır (Karakuş vd., 2011).

HTS "Historical Trafficking Search" İncelemeleri

Adam öldürme soruşturmalarında HTS (Historical Trafficing Search) tarihsel iletişim araştırması çok büyük önem arz etmektedir. Fail, mağdur, maktul ve olay yeri arasındaki ilişkiyi kurmak, irtibatlandırmak bazen sadece iletişimin geçmişe yönelik araştırılması ile mümkün olabilmektedir. Bu nedenle kişinin HTS raporları soruşturmacı tarafından önemlidir. HTS incelemeleri ile ilgili yapılması gerekenler "kasten yaralama suçlarının soruşturulması" bölümünde detaylı yer aldığından burada tekrar bahsedilmeyecektir (Bkz. Sayfa 22-23)

Suç Soruşturmasında İfade Almanın Önemi ve İfade Alma Teknikleri

İfade alma teknikleri cinayet suçlarında büyük önem arz etmektedir. İfadesini aldığınız şüpheli yargılama sırasında ilgili mevzuattaki cezalardan en ağırı ile cezalandırılacaktır. İfade işleminde azaltıcı ve ağırlaştırıcı sebepler üzerinde dikkatli şekilde durulmalıdır (Karakuş vd., 2011)

Güncel deneyimlerden de bilinmektedir ki, sabırlı bir dinleyici olunduğunda çoğu bilgiler ve detaylar öğrenilebilmektedir. Ancak anlatılan detayların bir kısmı olayla ilgili olmayabilir (Karakuş vd.,2011).

İfade Almadan Önce Dikkat Edilecek Hususlar

İfade alınmadan önce olay ve ifadesi alınacak şahıs hakkında bilgi alınması, ifadeyi kimin alacağı, olayla ilgili varsayımların (hipotezlerin) test edilmesi ve ifadenin alınacağı yer işlemleri önceden planlanmalı ve bunlar için hazırlık yapılmalıdır.

İfade alma işleminin gerçekleşebilmesi için, olay hakkında kapsamlı bilgi sahibi olmak önemlidir. Bu bilgi, hem olayın meydana gelişi, hem de olayın akışının tekrar yapılandırılması ile bağlantıda bulunan tüm olguları kapsamalıdır. Ancak bu şekilde, ifadesi alınan şahısların gerçeğe uygun açıklama yapmaya yöneltmek insanların hangi tarihte ve hangi sıraya göre ifadelerinin alınacağına dair bir karar alabilmek için, uygun stratejiler geliştirilebilir (Karakuş vd., 2011).

İfadesi alınacak şahıs hakkında bilgi elde etmek amaçlı kimliği ve olaydaki durumu (şüpheli, bilgi veren, mağdur), sosyal ve mali çevresi hakkında veriler, çalışma durumu, olası sabıkası, önceden yapılan ifade alma işlemlerinde ifade verirken davranışları, başka bir suça ilişkin olsa da muhtemel mevcut raporlar, mağdur veya kurban ile ilişkinin türü gibi hususlar objektif bir biçimde tespit edilmelidir (Karakuş vd., 2011).

İfadenin Alınması Safhasında Dikkat Edilecek Hususlar

İfadeyi alan memur ifadeyi veren şahsın ifadesini sık sık bölmemeli, yorum yapmamalı, çelişkilere dikkat çekmemeli veya onu yalan söylemekle suçlamamalıdır. İfade veren şahsın açıklamaları, yeni soruşturma veya arama gerektiren durumlar gerektirebilir. Bunlar yeni bilgiler olarak işlev görürler. İfade veren şahsın hangi konular hakkında bilgi

verdiği, hangi alanları hariç tuttuğu ve farklı durumlar ile olan bağlantıları nasıl değerlendirdiği ve açıkladığı önemlidir (Karakuş vd., 2011).

Şahıs dinlenirken dikkatle dinlenmeli, “hah”, “ilginç”, “hıhı”, “evet” gibi ifadelerle dikkatli dinlendiği gösterilmeli, baş sallama ve/ veya göz teması ile desteklenmeli, bu aşamada beden diline (hem kendi hem ifade veren şahsın) dikkat edilmelidir. Dinlerken bilgisayarda yazı yazılmamalıdır.

İfade alırken 5 N 1K kuralı üzerinden sorular sorularak gidilmelidir:

- Kim?
- Ne?
- Ne zaman?
- Nerede?
- Ne için?
- Nasıl - Ne ile?

Serbest anlatım çerçevesinde, çelişkiler dikkatinizi çekebilir. Bu çelişkiler şüphelinin hedefli şekilde yalan söylüyor olmasından, yanlış hatırlıyor olmasından veya başka bilgi verenlerle bağlantılı olarak yanlış anlaşılıyor olmasından kaynaklanabilir.

İfadeyi alan memur çelişkilerle karşı karşıya kaldığını görürse, bunları bu şekilde nitelendirmemeli ve yorumlamamalıdır. Önemli olan, bundan sonraki seyirde, öğrenilmek istenen bilgilerin kalitesini ve sayısını artırmak için hatırlamaya yardımcı olmayı teklif etmektir. Yanlışlıkla verilen hatalı bilgilerin neticesinde çelişkilerin sayısı, bu şekilde düşürülebilir. Ancak soru sorma kısmın sonunda, “suç iddiasıyla yüzleştirme” adımında önce, tek tek çelişkiler tekrar ele alınmalıdır (Karakuş vd., 2011).

İtiraf ve Delil Değeri

İtiraf, maddi delillerin önemi göz önünde bulundurulsa dahi delillerin en önemlisi olarak kabul edilir. Ön şart ise bu itirafın hukuk devletine ve hukuki yönden legal yöntemlerle elde edilmiş olmasıdır.

İtirafın içeriğinin çok dikkatli bir şekilde belgelenmesi gerekir. Bu belgeleme yalnızca suçlunun bilebileceği detayları içermeli ve ayrıca bunun neden böyle olduğunu açıklayan ibareler içermelidir. İtiraf olay

mahallinin çizimleriyle, ilgili eşyalarla (suç aleti vs.) veya olayın aşamaları ile tamamlanmalıdır. Bundan öte itirafın neden yapıldığına dair geriye yönelik bir değerlendirme ayrıca sebep ve beklentiler içermelidir.

Burada önem taşıyan husus ifade içeriği ile delillerden yola çıkılarak ortaya konan olay senaryosunun birbirine uyup uymadığıdır. İtirafı denetleme ve garantiye almak için içeriğini olay mahallinde elde edilen bulgular, bilgi verenlerin ve mağdurun ifadeleriyle karşılaştırmak gerekmektedir. Böylece gelebilecek itirazlar tanımlanabilecek ve aydınlatılabilecektir. Ayrıca olayın nasıl işlendiği tasarlanmalı, teşhis yapılmalı ve başka kişilerin tamamlayıcı ifadeleri alınmalıdır.

Lehte ve aleyhte olan veriler göz önünde bulundurulmalıdır. Yalnızca tek taraflı soruşturma yapmak tarafsız gerçeğe ulaşmayı sağlamaz. İdeal durumda maddi deliller ve verilen ifadeler birbirini tamamlayacak ve tarafsız gerçeği bulmayı sağlayacaktır.

Sonuç

Adam öldürme olayları tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de bireysel olduğu kadar toplumsal öfke, panik, endişe ve meraka neden olmaktadır. Bunun yanında basın ve medya kuruluşlarının da belirli dönemlerde kadın cinayetleri, seri cinayetler gibi konuların üzerinde durması bu tür olayların soruşturulmasını ve faillerin yakalanmasını daha acil hale getirmektedir.

Buna rağmen cinayet soruşturmalarının soğukkanlı ve profesyonelce yerine getirilmesi gerektiği konusunda şüphe yoktur. Bu çalışmada ortaya çıkan en önemli sonuçlardan biri cinayet soruşturmalarının; olayla ilgili ihbarın alınmasından olayın aydınlatılması ve yargılama sonucuna kadar her aşamasının çok önemli olduğu ve birbirini etkileyen çok detaylı aşamalara sahip bir süreçler bütünü olduğudur.

Bununla birlikte tüm suç soruşturmalarının mantığında olan 5N1K kuralı üzerinden soruşturmayı eksiksiz tamamlamak uygun bir yöntem olarak gözükmektedir. Keza suç türü ve yöntemine göre soruşturma yöntemi de benimsenebilir.

Diğer bir husus; cinayet suçlarında olay yeri incelemesinin, delilleri tespit etmenin ve korumanın, laboratuvar çalışmalarının ve teknik ya da uzmanlık gerektiren incelemelerin olayın aydınlatılmasında, faillerin tespit edilmesinde ve olay yeri, mağdur ve fail arasındaki irtibatı kurmada çok önemli bir yere sahip olduğudur. Böylece adli makamların ve

polislerin adli bilimlerden istifade etmeleri bu suçların soruşturulmasında ellerini güçlendirecektir.

Cinayet suçu soruşturmalarında polislerin bu alanda eğitim aldıkları bilinmekle birlikte, uygulamada birçok kez usta-çırak ilişkisi içerisinde eğitilerek ya da önsezilerle hareket edilerek soruşturma yürütüldüğünde, yukarıda aktarılan detayları atlayabildikleri/atlayabilecekleri gözden kaçırılmamalıdır. Nihayetinde bu tür suç soruşturmaları çok kapsamlı ve detaylı olduğundan başarı ancak ekip çalışması mantığıyla ve iyi bir yönetimle sağlanabilir. Bu bağlamda çalışmanın, cinayet suçu soruşturmacıları ve bu alanda çalışanlar için literatüre önemli bir katkı sağlayacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

Adli Soruşturma (2004). Jandarma Genel Komutanlığı Jandarma Okullar Komutanlığı. Öğretim Başkanlığı Yayınları. Seri no: 03-5.

Arslan M. M., R. Akcan, Hilal A., Kar A., Çekin H. (2005). Adana Adli Tıp Şube Müdürlüğüne Müracaat Eden Kesici Delici Alet Yaralanmasına Bağlı Olguların Değerlendirilmesi. Adli Tıp Dergisi, 19(3): 17-22.

Arslan M. M., Toprak S., Çekin N., Saylak E. (2007). Hatay Ağır Ceza Mahkemesinde 2007 Yılında Karara Bağlanan Bireye Yönelik İşlenmiş Suçların Değerlendirilmesi, Adli Tıp Dergisi. 2007; 21(3): 25-30.

Arslanbaş A. (2009). Yağma Suçları, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Bilgin U. E., Gökmen F. G., Aktaş E. Ö., Şenol E., Koçak A., Kaya A. Şen F. (2011). İzmir Adli Tıp Grup Başkanlığında 2004-2007 Yılları Arasında Kesici-Delici Alet İle Meydana Gelen Adli Otopsi Olguları. Ege Tıp Dergisi / Ege Journal of Medicine, 50 (1): 13-18.

Birtek F. (2009). Kasten Öldürmeye Teşebbüs ve Kasten Yaralama Suçlarının Manevi Unsur Bakımından Ayırt Edilmesi. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 58, Sayı: 2, s. 231-278.

Büyükkaramuklu F. (2009). Türk Ceza Kanunu’na Göre Yağma Suçları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.

Cantürk, N., Cantürk G., Koç S. ve Özata B. (2005). İstanbul'da Ası Sonucu Ölümler; 2000-2002 Yıllarında Yapılan Otopsilerin Retrospektif Değerlendirmesi. Adli Tıp Dergisi, (19-1), s.6-13.

Cinayet Olayları Soruşturma Teknikleri (2006). Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı. EGM Yayın No: 411, http://sis.pa.edu.tr/index.php?pid=30&file=objects%2Fmail%2F2012%2F04%2F17%2F4ba4fe3efd9e9272feaba25ea23176f4%2FCinayet_Olaylari_Sorusturma_Teknikleri.pdf. (erişim tarihi: 02/07/2013).

Durmaz, M. (1989). Polisin Adli Görevlerinde Soruşturma Yöntemi. Ankara: FM Matbaacılık.

Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM) (2011). Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Suçlar. Ankara: Baskı Matbaacılık.

Ekinci, E. E., (2004). Yağma Suçu, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Evcim H. (2011). Sosyolojik Açıdan Afyonkarahisar İlinde Suç ve Suçluluk: Yaralama ve Cinayet Suçları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Afyon.

Karakuş, Ü., Güler E., Orakoğlu T., Gönbe M.F., Akdemir Ş., Akyay N., Yanardağ Y., Çelik Y., Köse T. (2011). Cinayet Suçu Soruşturma Teknikleri. Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı. EGM Katalog No:493, 1. Baskı, Ankara.

Karakuş Ü., Kılıç A. ve Öztürk H. (2011). Gasp Suçu Soruşturma Teknikleri. Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Dairesi Başkanlığı. EGM Katalog No:490, 1. Baskı, Ankara.

Kaygısız M. (2003). Suç Soruşturmasında Olay Yerinde Personel ve İşlevleri. Polis Bilimleri Dergisi, Cilt: 5 (3-4), s.13-22.

Koç, F., Gül, Y., Yavaş B., Çebi İ., Güneş İ., Demir B., Tepecik S., Özcan B., Dutak M. Ve demir S. (2005). Olay Yeri İnceleme Teknikleri Temel Eğitim Kitabı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Kriminal Polis Laboratuvarları Dairesi Başkanlığı, Yayın No:10, Ankara: 72 Tasarım Ltd. Şti.

Nazlıdır M. (2010). Kasten Adam Öldürme ve Teşebbüs Suçlularında Psikososyal Özelliklerin İncelenmesi: Suç Analizi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

NIJ (1999). Death Investigations: A Guide for Scene Investigator, U.S. Department of Justice. Office of Justice Programs, National Instititute of Justice. www.ncjrs.gov/pdffiles/167568.p. (erişim tarihi: 10/07/2013).

Öğün, A. (1996). Türkiye'de Adam Öldürme Suçunda Etkili Olan Bazı Sosyo-Kültürel Faktörlere İlişkin Uygulamalı Bir Çalışma. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

TCK (2005). 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu, İstanbul: Alkım Yayınevi.